

Še enkrat vprašanje nadzorniškega izpita

Moj članek o vprašanju nadzorniškega izpita, priobčen v predzadnji številki »Učit. tov.«, je izzval dva nova članka, ki sem ju vesel: prvega (Ljuzje Zupanc, Šolski nadzornik — šolski svetovalec?) radi njegovega soglasja z mojimi izvajanjem, drugega pa (Anton Skala, Vprašanje nadzorniškega izpita), ki iz umljivih razlogov brani gradana pravila, ker mi nudi priliko, da še enkrat obrazložim svoje stališče. Kdor je moj članek pazljivo prečital, je mogel brez težave ugotoviti dvojje: prvič, da mi gre izključno za stvar, to je, za resničen podvig našega šolstva, ki je neločljivo spojen s pravilno ureditvijo šolskega nadzorstva, in drugič, da moja izvajanja niso plod nekkih v naglici porojenih zaključkov, ki so jih izzvala šele pravila, nego so rezultat dalje časa trajajočega študija, o čemer pričam med drugim navedena literatura, ki bi jo lahko po potrebi še izdatno izpopolnil. Dobro se zavedam, da je vprašanje šolskega nadzorstva zelo obsežno in delikatno ter da ga ne moremo rešiti v dveh ali treh polemičnih člankih. Radi tega pripravljam o njem obširnejšo študijo, ki utegne iziti v obliki brošure še pred letošnjo zimo. V njej bom poizkusil v osvetlavi sodobne pedagoške teorije in prakse razviti celotni problem, hkrati pa prikazati zadovoljive možnosti njega rešitve. Danes se omejujem na odgovor drugemu zgoraj navedenemu članku, obenem pa že na tem mestu odkrito izjavljam, da prej ko slej vztrajam pri svoji zahtevi po točno določenih jamstvih, ki jih po mojem mnenju nudi edino resen in strog nadzorniški izpit, in, da me od tega ne odvrne niti opetovano poudarjano tovarištvu niti podčrtavanje izpitne »demokratičnosti«, najmanj pa lepe besede o »preudarnosti izpitne komisije«, o »zrelih močeh« ter o »vseh tistih, ki so se z ljubeznijo lotili tega (= nadzorniškega) svetega poklica«.

Da bo moje stališče še umljujejše, moram biti nekoliko brezobziren, zagotavljam pa z vsem poudarkom, da ne nameravam s svojimi besedami nikogar kakorkoli osebno zadeti, ker mi gre — kakor sem že dejal — za stvar in ne za osebe. Kakor pri vseh poklicih, tudi med učitelji vseh kategorij ne manjka ljudi, ki bi z majhnim trudom hoteli doseči vodilna mesta in igrati odločujočo vlogo. Ob enakih pogojih so napram svojim tovarišem vedno na boljšem, ker s svojo večjo družabno in besedno okretnostjo običajno pretečejo solidnejše, toda večinoma nerodnejše, poštenjeje tekmece. Ker bi prelahko nadzorniški izpit vprav takšne konjunkturiste prav posebno privabljal, se je treba zavzemati za strog izpit, ki jih že v prvem početku radi ogromnega in nesigurnega truda prestraši in tako izloči iz tekme. Tisti, ki bi preostali, bi pač večinoma vsi bili vredni zavzeti nadzorniška mesta, naj bi bil potem imenovan že ta ali oni, iz teh ali onih razlogov. Skoraj gotovo bi se sicer tudi med njimi še vedno vrnil kak nepoklicanec, toda bil bi izjema in ne pravilo.

Po teh načelnih objasnitvah prehajam k odgovoru samemu.

1. Tov. Skala meni, da je moja kritika izraz »podedovane specialno slovenske lastnosti«, ki »se je podedovala od pokolenja do pokolenja« ter se izraža še zdaj (kot posledica tisočletnega robstva) v nezaupnem kritikovanju vsega, kar prihaja od zgoraj. Kdo ve, ali je bil o tej slovenski lastnosti istega mnenja tudi Fran Levstik, ko je l. 1858. v »Novicah« zapisal: »Kdor Slovencev dobro hoče, naj z mano reče: Bog živi kritiko!« Prav močno se mi dozdeva, da ustrezam njegovemu nazoru, ako zmiselnim variiram njegove besede: »Kdor jugoslovanskemu šolstvu dobro hoče, naj z mano reče: Bog živi kritiko!«

2. Piscec se hudeje, češ, »od 1929. l., ko je izšel zakon o narodnih šolah pa do l. 1935., ko je izšel ta pravilnik, ni nihče pisal o belgijskem pravilniku in o raznih tujih mišljenjih«. To hudovanje pač ni umestno, zakaj belgijski pravilnik in še razna druga »tvoja mišljenja«

bi bil pred vsem moral poznati pravilnikov avtor. Saj je pri vseh takšnih poslih vendar običaj, da najprej temeljito proučiš (na osnovi zadevne literature), kako so neki problem rešili ali poizkusili rešiti drugod, in šele potem se lotiš dela. Jaz, ki se iz zgolj pedagoških razlogov že dolgo časa ukvarjam z vprašanjem šolskega nadzorstva, sem si v skromnem provincialnem mestu znal preskrbeti vso najvažnejšo literaturo o njem, toliko lažje, a tudi potrebnejše bi bilo to v prestolici! Mimo tega bi se bil z veseljem oglašil s svojimi predlogi in nasveti (in z menoj nemara še ta in oni), ako bi se bila izvršila zadevna anketa o načinu nadzorniškega izpita. Jasno je, da sem se mogel razpisati o njem šele zdaj, ko je pravilnik izšel.

3. Nadalje se zgraža pisec glede predlagane klavzurne naloge, češ, »ali naj nadzorniškega kandidata, ki je pri nas namreč že zrel mož, še vedno držimo v okovih nekkih klavzurnih nalog in teorijskega izpraševanja po listkih, ki se izvlače!« Ako bi se bil pisec nekoliko informiral, kako se opravljajo razni drugi diplomski in strokovni izpiti za poedine poklice (n. pr. za profesorjske, advokatskega, carinskega itd.), ki jih vendar skoro brez izjeme opravljajo »zreli možje«, bi bil izvedel, da se povsod (in še kako strogo ponekod) zahteva klavzurna naloga. Na izpraševanje z listki pa nihče ne misli, ker je že dolgo običajno izpraševanje v obliki razgovora med eksaminatorjem in kandidatom.

4. Bolj soglašam s tovarišem Skalo, kar se tiče njegovega naziranja, da bodi težišče izpita obramba teze (= domače naloge), ki se ji nisem, kakor sodi on, v naglici izognil, nego sem jo omenil prav tako na kratko, kakor se omenja v pravilniku. Ker pa sem načeloma za točno določena jamstva, bi tega ne prepuščal preudarnosti izpitne komisije, nego bi to že v pravilniku čim natančneje formuliral, morda približno v sledečem zmislu. ... Kandidat brani pred izpitno komisijo svojo domačo nalogo, in sicer tako, da se pedagog-izpravevalec v najmanj polurnem razgovoru do dobra prepriča o njegovi podkovnanosti v mladinoslovju, obči pedagogiki, obči in posebni didaktiki, šolski higieni — skratka, v celotni pedagoški skupini. ... Šele potem bi lahko sledil izpit iz šolske zakonodaje in administracije. Pisec je svoja izvajanja poizkušal podkrepiti s primerom svojega lastnega nadzorniškega izpita, toda navedena vprašanja iz obče pedagogike so deloma presplošna, deloma preozka, da bi mogel človek izreči sodbo o njih. Slična vprašanja pa, kakor jih navajam iz šolske zakonodaje in administracije, imam kot član izpitne komisije za praktične učiteljske izpite priliko poslušati vsaj dvakrat na leto. Ponosno zatrdilo slednjič, da »mora nadzorniški kandidat dobro poznati učni načrt za vse razrede...«, zveni nekam čudno, ko vendar zahtevamo, da ga mora poznati najmanj vsak upravitelj višje organizirane šole, prav za prav pa vsak dober učitelj, nikar samo nadzorniški kandidat. ...

5. Z vsem poudarkom ugotavljam, da v svojem članku nisem niti govoril o pogojih za pristupitev k nadzorniškemu izpitu, kakor jih določa čl. 116 zak. o narodnih šolah, niti jih grajal, marveč sem obravnaval izključno način izpita samega. Res pa je, da je vprav tu jedro vprašanja! Za kandidata namreč, ki je s predpisanim diplomskim izpitom končal filozofsko-pedagoško skupino predmetov na univerzi ali pa višji tečaj višje pedagoške šole, vsekakor zadošča zgolj izpit iz šolske administracije, kakor to samo zanj določa čl. 116 zak. o nar. šolah. Za vse ostale pa, ki nimajo diplomskega izpita iz filozofsko-pedagoške skupine, pa isti člen ne odreja izpita iz šolske administracije, nego »zopet za sres. nadzornika«, ne da bi ponovil in poudaril, da gre tudi pri njih samo za izpit iz šolske administracije. Da je to tolmačenje povsem pravilno, doka-

zuje že dejstvo, da n. pr. slušatelji nižjega tečaja Višje pedagoške šole bolj mimogrede študirajo pedagogiko ter je njih glavni študij določena strokovna skupina. Radi tega morajo pri opravljanju nadzorniškega izpita prav tako dokazati svoje pedagoško znanje, kakor tisti učitelji, ki imajo samo redno učiteljsko usposobljenost. Pri zadnjih, ki se morajo po zakonu za pristup k izpitu odlikovati s prosvetnim delovanjem med narodom in v pedagoški književnosti, se poraja posebno delikatno vprašanje, s katerimi kriteriji naj se to objektivno dožene. Vsekakor pa je jasno, da to prosvetno delovanje med narodom in v pedagoški književnosti ne more nadomestiti pedagoškega izpita, nego je samo pogoj, da se more kandidat prijaviti k opravljanju nadzorniškega izpita. Za primer, da je moje tolmačenje čl. 116 zak. o nar. šolah napačno, potem ne razumem, zakaj pravilnik vobče razen izpita iz šolske administracije zahteva neki, čeprav povsem nedostatni pedagoški izpit. Sodim, da je v njem nepravilno interpretiran navedeni člen zakona o narodnih šolah, zakaj po mojem mnenju je treba razlikovati izpit iz šolske administracije za kandidate, ki so že opravili izpit iz filozofsko-pedagoške skupine, od nadzorniškega izpita iz celotne pedagoške skupine, kakor ga morajo opraviti vsi ostali kandidati.

6. Vobče pa čl. 116. zak. o narodnih šolah ne govori o pogojih za pristup k nadzorniškemu izpitu, kakor to navaja tov. Skala, marveč predpisuje pogoje za nastavev za sreskega šolskega nadzornika. V Pravidlih za nadz. izpit je torej interpretiranje zakona tudi v tem pogledu zgrešeno. Tako se more n. pr. učitelj z redno učiteljsko usposobljenostjo postaviti za sreskega šolskega nadzornika, ako ima 15 let efektivne službe, izpit za sreskega šolskega nadzornika ter se je odlikoval s pro-

svetnim delom med narodom in v pedagoški književnosti. Zadnji pogoj torej ne velja za opravljanje nadzorniškega izpita (za katerega po zakonu vobče ni posebnih pogojev), nego je potreben le za primer, ako se dotičnik postavi za nadzornika.

H koncu še nekaj! Tov. Skala z nekim patosom poudarja, da so tudi med sedanjimi šolskimi nadzorniki pravi svetovalci, »... ki so kakor plamen, ki sije daleč okrog in naznanja boljše bodočnost...« Res je, hvala Bogu, tudi takšni so med njimi, res pa je tudi, da jih ni mnogo. Mi, ki bi hoteli, da bi bili takšni svetovalci po možnosti vsi nadzorniki, nikomur ne odrekamo upravičenih zaslug, vendar težimo za čim solidnejšimi jamstvi, ker nečemo, da bi se nameščanje nadzornikov še nadalje prepuščalo slučaju, političnim preudarkom in osebni ambiciji brez potrebne sposobnosti. Nadzorniško vprašanje je za nas važno kot pogoj za zdrav razvoj našega šolstva. Z nazivom »šolski svetovalec« gotovo ne more biti rešeno (a moj članek je vendar zgovorna priča, da sem zadnji, ki bi se zadovoljil s takšno rešitvijo!), marveč je potrebno, da s pravilnimi, stroгими in resnimi izpiti postavimo tako trdna jamstva, da bodo vsi bodoči šolski nadzorniki tudi brez naziva zares vodje in svetovalci. Njih naloga bo tem težja, ker bodo s pristno avtoriteto morali družiti tudi pravilno pojmovano tovarištvo: imeli ga ne bodo ob vsaki priliki na jeziku, nego v srcu, prav tako pa tudi ne bodo v imenu tovarištva prizanesljivi na napačnem mestu.

S pravilno določenim, pojmovanim in izvajanim nadzorniškim izpitom seveda tudi še ne dosežemo dokončne rešitve nadzorniškega vprašanja, nego samo prehodno. O kolikor toliko dokončni rešitvi pa bom razpravljal, če ne prej, v zgoraj napovedani študiji.

Guštav Šilih.

Sprejem učiteljstva savske banovine pri ministru prosvete g. Stevanu Čiriću

Učitelji(ice) savske banovine, približno 800, ki so odhajali na Oplenac, so se ustavili 17. maja tudi v Beogradu, kjer so priredili koncert svojega pevskega zbora »Ivan Filipovič«.

Ob tej priliki so zaprosili, potom predsednika JUU tov. Ivana Dimnika, g. ministra prosvete, da bi jim dal priliko, da ga pozdravijo. Gospod minister je ugodil tej njihovi želji. Sprejem je bil v veliki dvorani nove univerze. Gospod minister je v spremstvu predsednika JUU tov. Ivana Dimnika prišel ob pol 11. uri. Izvršni odbor JUU sta zastopala tudi podpredsednika Todor Dimitrijevič in Đorđe Mirkov.

Gospoda ministra je pozdravil predsednik sekcije za savsko banovino tov. Đuro Logomerac, ki je v svojem nagovoru naglašal važno in težko nacionalno misijo učiteljstva savske banovine pri graditvi edinstvene velike Jugoslavije, pod vodstvom slavne dinastije Karađorđevićev.

Z izbranimi besedami je gospod minister podčrtal pomen in vlogo narodnega učitelja od začetka kulturne in nacionalne zgraditve naše zgodovine, pa vse do današnjega dne, naglašujoč, da je on to spoznanje in tako sodbo o našem rodoljubnem učitelju — »najlepši prikazni naše kulturne zgodovine« — pridobil v življenju, ko je znanstveno in objektivno presodil ugotovljena dejstva. On je to svojo sodbo v kratkih besedah javno iznesel v svojem volinlem ekspoziciji kot minister prosvete potom radia in ga veselil, da more tudi sedaj poudariti, da so tudi današnji učitelji zaslužili to lepo ime in ostali na isti višini kot prejšnje generacije.

Nadalje je poudarjal gospod minister, da je on v času volitev, ko se stavlja na dnevi red taka vprašanja, ki spodrivajo v drugo vrsto vsa redna vprašanja, vendar misli na šolo in učiteljstvo. Pripravljene so novi načrti

in je odvisno samo še od tehnike, da se potem sprejmejo in bodo v korist šole in učiteljstva. Tudi za časa volitev je mislil na šolo in učiteljstvo ter ni ministrstvo prosvete ukrenilo ničesar, kar bi moglo osramotiti učiteljstvo, ali bi sicer bilo v nasprotju z dostojanstvom narodnega učitelja. Ako se to sedaj, je rekel gospod minister, mirno razsodi in vse to objektivno oceni, tedaj bo tudi učiteljstvo uvidelo, da so njegove besede in njegovo stališče o učiteljstvu bile stvarnost in resnica, a ne samo besede. Pripravljen je sprejeti vsako odgovornost pred svojimi kolegi — učitelji in je prepričan, da ne bo nikogar med učitelji, ki bi veroval, da je grešil in delal v nasprotju s svojim prepričanjem o učiteljstvu. Poudariti mora, da učiteljstvo ni smilo niti v resnih momentih sedanjosti v potrebo neoviranega življenja našega jugoslovanskega naroda in oni bodo kot taki imeli priliko, da ako ostane na tem položaju, občutijo njegovo udanost in prijateljstvo do narodne prosvete, šole in šolskih delavcev.

Dalje je gospod minister rekel, da mu je zelo drago in da je zelo pomembno, ker je učiteljstvo savske banovine v tako impozantnem številu obiskalo Oplenac, kraj naše Jugoslovanske nacionalne svetinje, da na tem neizčrpnem izviru nacionalne moči najprej izkaže čast spominu Viteškega kralja Zedinitelja in potem s povečanim patriotizmom nadaljuje prosvetno in nacionalno delo med narodom.

Služaj je hotel, je rekel gospod minister, da potuje on jutri v Zagreb, zibelko jugoslovanskega, na proslavo velikega Strossmajerja ravno, ko bo tudi učiteljska impozantna poklonitvena deputacija odšla na Oplenac, da se pokloni spominu Velikega kralja Zedinitelja. Ta dva človeka, tvorca Jugoslavije, sta

Albert Širok:

Pogovor z M. Bambičem

Če iščeš Bambiča v gostilni, ga ne najdeš. V kavarni je le redkokdaj. Na promenadi pa ga srečaš prav zagotovo. Prismehlja se ti nasproti. In če pomisliš na njegovo mladost in na reko damskih pomladanskih toalet, ki lije po obeh trotoarjih mimo, zineš poredno: »Na promenadi?!«

V odgovor ti zavzveni njegov veseli smeh: »Ko pa je zrak tako dober in sonce tako poceni!«

Da bi bil v stiski z denarjem, se mu kar nič ne pozna. Kot kak pariški kavalir je oblečen po najnovejši modi, hlače so mu zlikane v brezhibno črto, pritajeno mu gleda iz gornjega žepa v jopiču čipkast robček. Skrb mu še ni izdoblja v skoro negovano polt najmanjših gube in njegovi plavi polizani lasje so brez kosmiča beline. Vedno mlad je. Zmerom mlajši.

— Čez nekaj dni izide Tvoja slikanica »Kralj Honolulu«, ali ne bi stopila v kavarno, da mi poveš kaj o tem svojem novem delu? — Rad, je prikimal — ampak v katero? —

On ne hodi rad v zakajene in tihe kavarne, take so za poete morda, on ljubi pisano družbo, kjer brezskrbno lahko pase oči, on ljubi luč, razkošje in godbo.

Stopila sva torej v »Emono« in kmalu sva se zleknila v mehki sedež lože.

In še preden nama je natak postregel, sva bila že v živahnem razgovoru.

Najprej je govoril o Maleševi in Magoličevi razstavi.

— Seveda bi rad tudi sam razstavljal, je dodal trpk. O Maleš zna slikati, če hoče.

Ali če bi se Bambič upal tako moderno spakovati kot Maleš na tej razstavi, bi planili kritiki z bati in koli po njem. Maleša hvalijo. O Magoliču pa je sploh bolje, da ne govori.

Sam bi delal najraje velike kompozicije. Mikajo ga posebno zgodovinski motivi. Ali če se njegove želje le uresničijo.

Pomolčal je in je izpil požirek kisle vode, ki mu jo je prinesel natak.

Ponudil sem mu cigareto.

Odklonil jo je: — Hvala ne kadim in ne pijem več. Škoda za denar in zdravje! —

Snel si je haroldjodovske naočnike, dahnil je v steklo in jih je brisal. Nato je pogledal po ljudeh v kavarni.

— Veš, prijatelj, je nadaljeval, — včasih me prime, da bi pustil vso to slikarstvo in bi se začel ukvarjati s čim drugim. Ne mislim več na izdajanje satiričnega lista kot nekdanj, tudi me ne miče, da bi ljudem popravil zobe.

Ali šest, sedem jezikov znam in ne vem, kaj bi tukaj z njimi. Rad bi šel v svet. Ponujali so mi mesto v Bačovi tvornici pri nas, pa sem se dolgo obotavljal. Mikalo me je bolj na Češko, kjer bi se udeležoval kot scenarist pri filmu. Tudi ta prilika je šla mimo mene. Sicer pa igram včasih loterijo in tudi nekaj izumov imam, ki jih mislim patentirati, morda mi le eno ali drugo odpre vrata v lepšo bodočnost. —

Pikro se je nasmehnil.

V kavarni so zableščale električne luči. Orkester je zaigral sladko melodijo.

Nagnil sem se k njemu:

— Ali bi res dal tako lahko slikarstvo slovo? —

— Ne vem, je odvrnil zamišljen. Tako lahko bi menda ne šlo. Delam rad, posebno za otroke. —

— Si ilustriral že mnogo mladinskih knjig? —

— Mnogo. Grimmove »Pravljice« na primer, Scotovo »Malo trojko«, Kiplingovo knjigo »Zakaj — zato«, Bevkovega »Kozoroga«, Rožencvetove »Pravljice« in »Leteče copate«, Ribičičevo »Miklavževo noč«, Milčinskega »Zlato hrusko«, »Pravljice iz domačih in tujih logov« in še mnogo drugih del.

Nisem ilustriral samo mladinskih knjig. Moje risbe v italijanski izdaji »Hlapca Jerneja« so kritiki hvalili. Tudi Bevkovega »Utopljenca« sem ilustriral z vnmom. Pravi užitek imam pa le pri mladinskih stvarih. Otroke imam rad. Ob delu za otroke poživijo spet moja mlada leta. Lep tajinstven svet se odpre pred menoj poln malih čudes. —

Obmolnil je za hip, izpil svojo kislavo vodo in nato je nadaljeval:

— »Kralj Honolulu« mi je posebno pri srcu. Marsikatero noč sem prebedel ob tej slikanici preden so oživele osebe in se je dejanje razvilo, kot je sedaj. Ko sem slikal, sem mislil na šest-, sedemletnega otroka, poskušal sem zajeti njegove misli, uresničiti njegove želje, gledati skozi njegove oči in srce.

V slikanici sem hotel podati v zgoščenih obliki revijo vseh praviljčnih rekvizitov, vendar na neki realistični podlagi. Vse naj bi bilo čim bolj slikovito, brez sentimentalnosti, prepleteno z zdravim humorjem. V tem pogledu je imel tudi Ribičič pri besedilu prav srečne domisleke.

Mislim, da bodo otroci slikanice veselili. In če se bo v njihovih igrav ponavljalo ime »Honolulu«, bom zadovoljen! —

— Kako pa bodo sprejeli slikanico kritiki in slikarji? — sem ga vprašal.

Najlepše novosti za poletne obleke

v pralnih tkaninah, kakor v svili, krepu, platnu ali cefirju, modernih barv in krasnih vzorcev finega okusa dobite pri obče znani solidni tvrdki

A. ŽLENDER

LJUBLJANA — MESTNI TRG 22

O g r o m n a i z b i r a!

Učiteljstvu popust! — Vzorca na zahtevo!

ustvarila med Zagrebom in Beogradom krepak graniten most narodnega in državnega edinstva.

Pozdravlja učiteljstvo na njihovem poklonitvenem potovanju in želi, da se z groba Velikega kralja Mučenika vrne pejojeno z

Splošne vesti

— Počitniški učiteljski tečaj na Rabu. Savski banovinski odbor društva Rdečega križa, sekcija Podmladka v Zagrebu, priredi počitniški učiteljski tečaj delovne šole, združen s samaritanstvom in navodilom o ideologiji in organizaciji društva in Pomladka Rdečega križa. V tečaj se bodo sprejemali učitelji in učiteljice narodnih šol iz vse države. — Tečaj bo trajal od 9. julija do 14. avgusta 1935. — Nekolkovane prošnje naj se pošljejo Savskemu banovinskemu odboru društva Rdečega križa — sekciji Pomladka v Zagrebu, Mirogojska cesta 4. — Prvenstveno bodo sprejeti oni učitelji(ce), ki delujejo pri Rdečem križu in njegovem pomladku. — Vsak prosilec plača 300 Din vpisnine za nakup materijala in kritje ostalih stroškov. — Celotna preskrba: Skupno stanovanje v šoli, zajtrk, kosilo in večerja bo stala 22 Din dnevno.

— Iz celjskega društva. Odbor vabi članstvo, da se v čim večjem številu udeleži obč. zbora Učit. samopomoči, ki bo v nedeljo, 2. junija ob 10. uri v mestni šoli v Celju. Na dnevnem redu so tudi predlogi, ki so jih stavili člani našega društva. — Odbor.

— »Dušice« (narcis) je najnovejša mladinska igrice, polna planinske poezije, srčnega čuvstva. Dušice povedejo prisotne v raj prirodnih skrivnosti, ob banalni vsakdanjosti pa zamirajo in znova vzplamtevaajo med stenami človeških bivališč. — Davorin Jenkova nar. šola v Cerkljah pri Kranju je pod vodstvom avtorke ge. Hötzlove igrice tako nežno predvajala, da je do solz ganila kmečke poslušalce, dočim je na navzoče učiteljstvo tako vplivala, da so se nekatere učiteljice izjavile, da jo hočejo še enkrat videti, pa da bi jo kjerkoli igrali. Ta želja je mali zbor tako navdušila, da hoče na binkoštni ponedeljek ob 11. uri nastopiti v Ljubljani. Vse ljubljanske in okoliške šole, prijatelje mladine, vse prebivalstvo in veleseljske posetnike opozarjamo na to prireditev, ki je posvečena Najvišjemu čuvvarju planin — Nj. Vel. Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju. Iz čistega dohodka mu bo cerkljanska šola postavila na najvišjem vrhu svojega okoliša t. j. — na Krvacu — 1854 m visoko — skromen spomenik. Točni razpored objavimo v naslednji številki. Kdor namerava za praznike na planine — zlasti na Golico — naj ne zamudi prelepe prilike, da ne bi vzel s seboj »Dušice« — kot stalni planinski vadecemcum. Planinarji! Dušice vam žele vdihniti želje prirode! Čuvarji planin, podprite naša stremljenja! Kras prirode naj diči planinski svet. Čuvajmo planinsko floro!

— Maturantje mariborskega moškega učiteljskega letnika 1925., bliža se 10-letnica mature. Ker je obča navada in naš sklep ob razhodu, da se ob 10-letnici zopet snidemo, menda nam vsem še v spominu, prosiva kdaj, kje in kako bi se sestali, prosiva vaših mnenj čimprej. — Šajna Ivan, Kamnica pri Mariboru; Kodrič Rudolf, Sv. Marijeta ob/Pes.

— Na Dr. Krevovi meščansko-gospodinski šoli v šiški, Ljubljana VII., bo za učiteljice in absolventinje srednjih šol poseben kmetijsko-gospodinski in kuharski tečaj s konserviranjem od 3. do 31. julija t. l. — Ob enem se bo vršil tudi poseben tečaj za vrtnarstvo in ovetličarstvo, za šivanje s prikrivanjem. Priglasiti se je do 30. junija 1935.

— Učiteljska počitniška kolonija na morju, Zagrebsko učiteljsko društvo »Edinstvo« priredi počitniško kolonijo v Selcu pri Crkvenici od 2. do 22. avgusta. Kolonija je namenjena učiteljstvu in njihovim rodbinam. Prijave naj se pošiljajo na naslov: Franjo Hangi, šol. uprav., Zagreb, Botičev trg 1. — Prijavitelji dobijo podrobna navodila na svoj naslov.

† Zver Matija, naš upokojeni tovariš, je 20. maja v Mariboru nenadoma preminul zadet od kapi. Dasi je imel že 68 let, vendar je bil zdrav in krepak mož, prava prekmurska korenina. Rojen je bil v Nedelici, učiteljske je pa dovršil v Čakovcu. Učiteljeval je 8 let v Kančevcih in potem 27 let kot upravitelj v Kuzmi. Leta 1925. je stopil v pokoj ter se naselil v Slivnici pri Mariboru. Pozneje je prišel na Tezno in zadnja leta v Maribor, kjer si je zaradi svojega prijetno šaljivega značaja pridobil kmalu krog prijateljev med stanovalskimi tovariši in upokojenici drugih polkincev. Bil je pravi dobričina. K mesečnim sestankom upokojenega učiteljstva v Mariboru je stalno zahajal. Njegova nenadna smrt je neprijetno dirnula velik krog njegovih prijateljev in znancev, ki so ga spremlili v sredo k večnemu počitku na Pobrežje. Ob odprtjem grobu me je govoril zadnje besede v slovo tov. Cvetko, nekdanji njegov šol. nadzornik. Naj bode zavednemu Prekmurcu lahka mariborska zemljica!

— Prijave za izlet Jadranske Straže se podaljšajo do konca meseca maja. Prosimo one, ki so se prijavi, kakor tudi novo prijavljene, da najkasneje do 2. junija plačajo odgovarjajoči znesek. Pozneje dole prijave se nikakor ne bodo mogle upoštevati. One, ki pa so si rezervirali mesta in do konca maja ne prijavijo definitivni sklep, bomo smatrali za neprijavljene. — Za izlet se lahko prijavijo tudi nečlani. — Vsak izletnik dobi na posebnem bloku točno uro odhoda in prihoda parnika, kakor tudi ime hotela in restavracije. Prosimo, da se izletniki točno držijo navodil odbora. Vsako eventualno spremembo v voznom redu bomo pravočasno objavili. — Izletni odbor J. S.

novi močjo za nadaljnje patriotsko delo za veliko in sijajno bodočnost Jugoslavije pod žezlom Nj. Vel. kralja Petra II.

Med svojim govorom je bil gosp. ministar večkrat burno pozdravljen od prisotnega učiteljstva.

— Naznanilo in poziv. Načelstvo Učiteljskega doma v Ljubljani obvešča učitelje-starše, ki študirajo svoje sinove v Ljubljani, da bo s 1. septembrom 1935. otvorilo v svojem domu penzionat. Vanj bo sprejemalo po tehtnem preudarku samo dijake. Uprava bo skrbela za strogo nadzorstvo in pomoč pri učenju. Načelstvo vabi ponovno vse one učitelje-starše, ki še niso priglasili svojih sinov, da to store do 31. maja t. l. Po tem terminu bo načelstvo inseriralo sprejem gojencev v dnevnikih. Vsi priglasenci prejmejo v kratkem podoben prospekt. Pojasnila daje načelstvo Učit. doma v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

— Ob smrti svojega dragega soproga in našega očka Ivana Kambiča, šolskega upravitelja v pok., se vsem njegovim cenjenim stanovskim tovarišem in tovarišicam najiskrenejše zahvaljujem za izraze sočutja in za polnoštevilno spremstvo na njegovi zadnji poti. Mira Kambič, vdova po šolskem upravitelju v pok., in sorodstvo.

Osebne zadeve

—i Za sreskega šolskega nadzornika za mesto Maribor je imenovan s kraljevim ukazom tovariš Alf Aleksander, šolski upravitelj I. deške narodne šole iz Maribora.

—i Napredovali so učitelj(ce) v VIII. skupino: Zlebnik Josipina iz Podzemlja, Möschl Josipina iz Velenj, Lipovšek - Klun Karolina iz Tezna, v V. skupino: Šijanec Antonija iz Razvanj.

Učiteljski pravnik

—§ Tožbe na drž. svet in odgovori na tožbe Glavne kontrole se pošiljajo direktno državnemu svetu in ne po službeni poti. — Glej Roč. katalog str. 189.

Podporni sklad Učiteljske Samopomoči

Učiteljska Samopomoč je ustanovila na občnem zboru v letu 1933. podporni sklad, ki naj bi pomagal članom-zadružnikom z denarnimi podporami v boleznih, v nesreči ali denarni stiski. Te podpore vračajo člani brezobrestno v nizkih mesečnih obrokih. V ta sklad je prispeval vsak član enkrat za vselej Din 60.—. Podpore podeljuje zadružno načelstvo. Prva seja v ta namen se je vršila 27. junija 1934.; od tedaj pa do danes (maj 1935) je bilo 9 sej.

Vse delo za podporni sklad se je vršilo samostojno in ima z US samo posredne zveze, to je: skupni čekovni račun, članska pripadnost v US, informacije o rednem plačevanju članskih prispevkov, osebe iste uprave in drugo. Popolnoma ločeno ima podporni sklad svoj vložni vpisnik, svoje kontne liste, svojo blagajno in znamke, se samostojno vodi, obračunava in zaključuje.

Ob koncu I. 1934. je znašal čistti podporni sklad Din 151.732.—; s tem zneskom razpolaga načelstvo, ki razdeljuje podpore do 1/10 tega sklada. V letu 1934. je bil dejanski strošek za tiskovine, koleke, položnice in pisarniške potrebščine Din 1407.—. Ta znesek bo v letu 1935. — po poravnavi podpor — že precej poravnani in prištet med prejmeke (povrnjeni stroški).

V letu 1934. so prosili za podpore 143 člani. Od teh je 17 prosilcev poslalo samo prošnjo za predpisane tiskovine, katerih pa niso vrnilj splojenih ali pa so po pojasnilu in navodilu zadružne uprave sami prostovoljno odstopili. Načelstvo je rešilo ugodno 92, neugodno pa 14 prošnji; skupno 106 prošnji. Vse ostale prošnje, ki so bile vložene v letu 1934., je rešilo v januarski in marčevi seji tekočega leta.

Načelstvo je podelilo v letu 1934. — 92 prosilcem Din 188.457.—, do prve majske seje pa še 34 prosilcem Din 62.800.—, skupaj Din 251.257.—. Vse podpore je razdeljevalo načelstvo v svojih rednih sejah, vse pisarniško delo in informacije je izvrševal podpisani, vključbe pa tov. Kobal Josip.

Pravilnik! za podeljevanje podpor je sprejel in potrdil občni zbor v maju I. 1934. v Mariboru. Tekom zadnjega poslovnega leta sta našla načelstvo in zadružna uprava več primerov, za katere se razna določila tega poslovnika niso mogla rabiti ali pa so bila ta premalo določna naznačena. V gotovih točkah je praksa pokazala razne nedostatke, ki jih bo treba popraviti, spopolniti in nadomestiti s čem boljšim.

Včasih so bili člani — prosilci na nejasnem kako in kaj in so vede ali nevede marsikaj zagrešili. Nekateri so se tega zavedali in priznali svoj prestopok, drugi zopet so bili mnenja, da se podporna sklada sme vsak zadružnik poslužiti in ga načelstvo pri podeljevanju podpor mora upoštevati. V naslednjem bom navedel nekaj primerov, o katerih je potrebno, da člani — zadružniki zvedo in o katerih se bo govorilo na letošnjem občnem zboru, ki bo 2. junija 1935. v Celju.

1. US vrši med učiteljstvom dravske banovine veliko socialno delo, ko z denarno podporo pomaga težko prizadetemu tovarišu (tovarišici) ali njegovi družini v najtežjem času — ob smrti. S podpornim skladom je za-

—§ Tovariše predsednike sreskih družin naj podpišeta A. in B. iz uprave JUU v Ljubljani, on sam je čisto na drugem koncu banovine, njegovih družinskih razmer ne pozna prav nobeden v sekciji JUU; vsa po-znanstva so iz raznih zborovanj ali banovinskih skupščin.

Naša gospodarska organizacija

—g Zadruga »DOM UČITELJIC« v Ljubljani javlja: Ker se občni zbor o Veliki noči ni mogel vršiti, se je preložil na binkoštno soboto, 8. junija t. l. in se bo vršil na šoli pri Sv. Jakobu v Ljubljani ob 2. uri popoldne s sledečim dnevnim redom:

1. Predavanje »Naš dom« kot središče našega kulturnega udejstvovanja.
2. Poročila funkcionarov.
3. Novi načrti za uspešnejše delo v zadrugi.
4. Slučajnosti.

Ker se bodo obravnavali važni predlogi in je dom skupna zadeva vseh učiteljic, vabimo vse tovarišice, članice kakor tudi nečlanice.

Na osebno intervencijo zadr. načelnice je dovolil g. načelnik pravega oddelka učiteljicam, službujočim izven Ljubljane, udeležbo s pogojem, da si izposlušajo potreben dopust pri svojih upraviteljih in se izkažejo s potrdilom o udeležbi. Načelstvo.

—g Članom Učit. Samopomoči. Ko je bila ekspedicijska položnica za 349./350. smrtni primer z vabilom (letni zaključek za I. 1935.) za občni zbor že izvršena, nas je poštna uprava obvestila o novih predpisih frankiranja. Da smo se izognili visoki poštnini (kot pismo po Din 1,50), smo ločili računski zaključek od položnic in ga razposlali vsem zadružnikom v posebnem ovitku. Pri tem delu je kaka zamenjava mogoča, da je ta ali oni član prejel napačno položnico ali da ni prejel rač. zaključka. Zato zadr. uprava vlnudno prosi vse člane, katerim bi se to pripetilo, da nas pisмено obveste. V teku meseca junija t. l. se bo vse popravilo in uredilo.

—g Za socialni fond Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, za učiteljstvo in njegovo siročad so prispevala sreska društva: Štip 200 Din, Zagreb 1000 Din, Bosanska Gradiska 540 Din. Skupaj 1740 Din. Preje javljenih 53.250 Din. Skupna vsota 54.990 Din.

druga razširila svoje človekoljubno in podporno delo še na bolezen, nesrečo in drugačne denarne stiske. Podporni sklad US ni nikakva posojilnica. Vsak prosilec za podporo iz tega sklada naj bi dobro premislil in pretehtal svoj navedeni vzrok ali je ta socialnega izvora, ali je v skladu z namenom te podporne akcije, ali niso za rešitev njegovega primera ustanovljeni denarni zavodi.

Večino do zdaj vložnih in rešenih prošnji so prosilci utemeljevali z boleznijo — lastno ali v družini. Reševanje teh prošnji nj delalo načelstvu nikakih pregrevlac. Oglašili so se prosilci s premoženjem čez 100.000 dinarjev in prosili za par tisoč dinarjev podpore; eden bo ometal hišo in dimnik, drugi popravlil streho, tretji je imel nesrečo pri živini itd. Kako naj se reši taka prošnja? Živji prosilci imajo hiše, posestva ali premoženja obremenjena z izposojilj. S podporo iz podporna sklada žele te poravnati in si prihraniti obresti, ki bi jih sicer morali plačati v denarnem zavodu. Zadružna uprava je pre-jela prošnje, kjer pravi prosilec: Nujno rabim denar za založbo knjige, učila, za izdelavo lesnih izdelkov itd. Načelstvo je bilo mnenja, da se v teh primerih ni pokazala socialna, pač pa trgovska potreba, ki je pa podporni sklad ne more vpoštevati.

Zelo kočljivo in težko je presoditi osebne dolgove prošnjikov. Zakaj je član A. zadolžen preko glave, član B. z enakimi dohodki v dobrih gospodarskih razmerah? Kako naj se presoja dobrega in varčnega tovariša, kako lahko mišljenja in zapraviljeva? Komu je denarna pomoč nujna ali mes potrebna, kje je podpora bolj naložena?

2. Podatki v prošnji morajo biti resnični. Tu se pogosto greši. Navaja se bolezen, ki je bila pred meseci ali leti; govori o nezgodi, ki je zadela prosilca pred davnim časom; prosilci podpora za popravilo zovovja, kar ni potrebno; s podporo bom pomagal iz težkega, gmotnega stanja svoji sestri, te pa prosilec nima; vzrok je bolezen, denar se rabi za zidavo itd.

Prosilčevi mesečni prejemki morajo biti pri računovodstvu, oz. finančni direkciji neobremenjeni. Načelstvo mora biti zelo oprezno pri podeljevanju podpor. Težko zbrani in v najboljšo svrhe namenjeni sklad ne more biti zatočišče za spekulante in vračila nezmožne osebe. Vsak resen prosilec bo navedel po svojem poštenju zneske, ki ga obremenjujejo in pa dobo, v kateri bo zaznamek izbrisan. Pri manjših zaznamkih in težkih prilikah je podpora še mogoča. Slabo mnenje pa si ustvari načelstvo o takih prosilcih, za katere mora še le zadružna uprava zaznati, da imajo zaznamke na mesečne prejmeke, ki jih pa sami v prošnji niso navedli.

Podpise dveh zadružnikov na prošnji naj se ne smatra za nekako formalnost ali potrebno zlo. Če besedilo samo pove, da »podpisnik jamči za resničnost podatkov«. Ker je vsak zadružnik soudeleženec podporna sklada in je v interesu naš zvesh, da se podporni sklad pravilno in kar najbolj mogoče uporablja, zato naj bodo podpisni res znaki poštenja in zaupanja, za kar jih je vodstvo US označilo. Zadružna uprava dobi prošnjo brez podpisov. Prosilec piše: »Mojo prošnjo

—§ Beseda dana — vez velja! Prosilec vse lepo obljubi, napiše znesek za zaporedne mesečne obroke, ki jih bo pošiljal sam neposredno US. Kako pa v praksi? Zadružna uprava je nakazala podeljeno podporo. Čez nekaj dni, včasih čez mesec dni, dospe v zadružno upravo dopisnica ali pismo, da je prosilec podporo prejel, prosi pa, naj se mu preloži pričetek vračevanja za 3 ali 4 mesece. »Ne more, pa ne more pri najboljši volji!« Načelstvo mu to dovoli, kaj naj sicer storil? Ko ta rok poteče, se ponovi prejšnja igra. Načelstvu poide potrpljenje, zadružna uprava prosi računovodstvo za zaznamek na mesečne prejmeke, kar traja 2 do 3 mesece, pri prejemniku podpore je seveda zamera. Podporni sklad je prejel prvi mesečni obrok vračila za pol leta prepozno.

Določene obroke je treba vračati mesečno. Denar iz podporna sklada mora neprestano krožiti iz uprave k zadružnikom in nazaj. Če prejme uprava v mesecu namesto 60 le 40 vračil, je znesek za novo razdelitev za 1/3 manjši kot bi moral biti. Načelstvo mora vsled višje sile odložiti več prošnji — včasih tudi nujnih — na poznejšo sejo. Prav tako se godi, četudi v manjšem obsegu, kadar vračevalci sami samovoljno znižujejo mesečne obroke.

Vse te zadružnike prav nič ne vznemirja dejstvo, da vsled njihove nemožnosti in lahkomišljenega odlašanja ne morejo dobiti potrebnih podpor drugi prosilci — prav tako zadružniki. Mnogi mislijo in ravnaajo pri tem gospodarsko: Moja podpora se ne obrestuje, v denarnem zavodu moram plačati obresti. Prav radi potrdimo: Gospodarsko je to, ni pa socialno, kakršna je bila zamisel podporna sklada. V posojilnici odlašaj z odplačili kolikor časa te uprava pusti, saj s tem ne bo ničče oškodovan, ker boš plačal zamudne obresti. Podporni sklad US zamudnih obresti — žalobog! — nima. Imeli smo pa primere, ko je v teh točkah uprava sama omilila težke pogoje našega pravilnika, ker je bila novo nastala potreba le preveč velika in nujna.

4. Že prej sem omenil, da podporni sklad ni posojilnica. Za podporo prosim res le v nujnem in težkem položaju. Misliti moram tudi na to, da ima US okrog 2600 članov, ki so v potrebi vsi upravičeni prositi ta sklad za pomoč in da je med temi znabiti dosti takih, ki so potrebnejši od mene. Pretehtajte in presodite svoj dani položaj kar najstrožje!

Pravilnik ne dovoljuje novih podpor dokler niso prve poravnane. Primeri iz pisma: »V par mesecih bo moja podpora poravnana. Rabim nujno Din 3000.—. Priporočam se načelstvu, da mi ugodno reši mojo prošnjo.« »Nujno mi je potreben za popravilo zob znesek Din 2000.—. Prosim, da me upoštevate.« »Pred pol leta sem dobil podporo Din 3000.—, ki jo bom vrnil v 15 mesecih. Takrat sem prosil za Din 5000.—. Prisodite mi na prvi seji še ostalih Din 2000.—.« itd.

Tak zadružnik je mnenja, da si je s prispevkom Din 60.— za podporni sklad pridobil pravico, da mu bo ta odslej kril vse potrebne, hipne in mogoče izdatke. Ali bi bilo moralno kaj takega zahtevati? Kje je tu čut solidarnosti, tovarištva, socialnosti! Podporni sklad bi moral imeti Krezovo bogastvo, da bi zadovoljil vse denarne potrebe vsoga članstva US. S kapitalom od poldrugstotisoč dinarjev teh čudežev ne zmore. Prosimo posameznike za več obzirnosti napram celoti in res potrebnim prosilecem.

5. Kadar označite v prošnji način vračevanja, dobro premislite dvoje: a) kakšne mesečne obroke bom zmogel in b) ali imam za dosti osebne energije, da bom vračal mesečne obroke sam redno in neposredno US. Upravi so ljubši nizki obroki, a redni, kot visoki na papirju, v resnici pa neradni. Kdor sam sebi ne zaupa, naj se mirno odloči za vračevanje po računovodstvu, oziroma finančni direkciji, četudi je ta način nekaj dražji. N. pr. Za podporo Din 3000.— stanejo koleki Din 65.—. Računovodstvo in finančna direkcija vračavata in odtegujeta pri mesečnih nakazilih svoje stroške, ki znašajo do Din 3.—. Te primanjkljaje mora seveda zadružnik US z obračunom nadomestiti. Dobro za te zadružnike je pa to, da z vračevanjem nimajo nikakega posla.

6. Zadružna uprava je poslala v juniju 1934. vsem članom tiskano navodilo za podporni sklad, ki se izrazi z enim stavkom: »Pošljite v znamkah Din 5.— za tiskovine, vrnite jih izpolnjene v vseh točkah in čakajte na rešitev, ki bo ob svojem času gotovo dospela.« Vsak drugačen postopek napravlja zadružni upravi dosti nepotrebnega dela, prosilcu več stroškov, a prav nič ne pospeši rešitve prošnje z ozirom na čas ali višino podpore. Ker se zaračunavajo stvarni stroški, ki so nastali z dopisovanjem, z nakazilom in vračilom podpore, prosilec samim, ne zah-